

Бродовенко Л. Г.
студентка СВО бакалавр, спеціальності Середня освіта (Природничі науки),
Лазаренко М., В.
студентка СВО бакалавр, спеціальності Середня освіта (Природничі науки),
Науковий керівник — к.п.н., доц. **Баюрко Н. В.**

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах інтеграції до Європейського освітнього простору впровадження компетентнісного підходу до навчання молоді набуло статусу нормативної вимоги та стало одним із напрямів модернізації вищої і загальної середньої освіти в Україні.

Реалізація компетентнісного підходу передбачає необхідність формування особистості, яка володіє знаннями, набутими в процесі навчання, а також уміннями адекватно діяти у виробничих і життєвих ситуаціях, здатністю передбачати та прогнозувати наслідки своєї діяльності у навколишньому середовищі.

У змісті освітньої програми інтегрованого курсу «Я досліджую світ» для 3-4 класів засобами інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей є змістові лінії («Я пізнаю природу», «Я у природі», «Я у рукотворному світі») [7]. Провідна роль у вивченні природничої освітньої галузі належить дослідженням (спостереженням, експериментам), екскурсіям, природоохоронній та проєктній діяльності учнів.

Модельні навчальні програми природничої освітньої галузі для учнів 5-9 класів Нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року) також мають чітко визначену практичну спрямованість. Вона реалізується під час організації спостережень у природі, проведення експериментів, виконання практичних робіт і вправ, моделювання, розв'язання ситуативних, проблемних, аналітичних завдань та досліджень [6].

Водночас аналіз сучасного стану викладання природничих дисциплін у закладах загальної середньої освіти свідчить, що основними показниками оцінювання рівня навчальних досягнень учнів є набуття ними основних понять і термінів, а також умінь застосовувати їх під час розв'язання навчальних завдань з конкретного предмета [9]. Аналіз педагогічного досвіду засвідчив періодичність використання активних методів навчання [3].

На нашу думку, створюючи систему екологічної освіти та виховання у закладах загальної середньої освіти, насамперед у школах нового типу (спеціалізованих школах, ліцєях, гімназіях тощо), доцільно спиратися як на систему організації науково-дослідницької роботи учнів, спрямованої на з'ясування загальних екологічних закономірностей, так і на розв'язування низки регіональних та місцевих природоохоронних проблем [1]. У цьому аспекті важливою є залучення майбутніх учителів до науково-пошукової роботи з екології як невіддільної складової їхньої професійно-педагогічної діяльності.

Ми розділяємо точку зору науковців, що одним із шляхів розв'язання окреслених завдань є підготовка педагогів до проведення проєктної та

експериментальної діяльності учнів [2, 4]. Як зазначає І. Стахова, готовність майбутнього педагога до природоохоронної діяльності проявляється у здатності розробляти наукове дослідження та пропонувати шляхи наукового розв'язання проблем [8, с. 66].

Основним засобом формування навчально-дослідницьких умінь є дидактична система завдань, складених на основі навчального матеріалу. Найприйнятнішими для формування навчально-дослідницьких умінь є теми, що передбачають проведення експериментів та лабораторних робіт. Опановуючи експериментальний метод наукового пізнання, здобувачі набувають умінь методологічного характеру: планувати експеримент; виділяти проміжну та кінцеву мету; формулювати гіпотезу; спостерігати, аналізувати, порівнювати та узагальнювати; логічно мислити; працювати з приладами й обладнанням [5].

На основі аналізу літератури з даної проблематики ми зробили висновок, що екологічно-орієнтована проєктна діяльність здобувачів вищої освіти може бути представлена наступними напрямками:

- вивчення й оцінка стану природного середовища своєї місцевості: інвентаризація пам'яток природи; комплексна оцінка стану місцевих екосистем, ґрунту, повітря; розробка необхідної документації (мапи, схеми, таблиці, опису тощо);
- участь у проєктуванні ландшафтів, регулюванні чисельності популяцій; захист природного середовища від руйнування (лісовідновлення, озеленення території, боротьба з ерозією ґрунтів та ін.);
- популяризація екологічних знань: розробка плакатів, листівок; проведення лекцій, бесід, екскурсій; оформлення виставок на захист довкілля; складання літопису природи рідного краю; проведення природоохоронних акцій тощо.

Так, здобувачі ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 014 Середня освіта (Природничі науки) у межах вивчення навчальної дисципліни «Екологія та теорія і практика екологічної освіти» працювали над проєктами, що передбачали: дослідження впливу екологічних факторів на живі організми, основних показників популяції, видової структури біоценозу; екологічного стану регіону проживання; вивчення технологій поводження з твердими побутовими відходами та ін.

Також студенти ознайомилися із умовами участі у міжнародних екологічних проєктах, зокрема, можливостями Програми ЄС Еразмус+ 2021-2027 для закладів професійної (професійно-технічної) освіти та фахової передвищої освіти. Студенти долучилися до участі у проєкті «Екологічна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: європейський підхід» (ERASMUS + JEAN MONNET MODULE ECOEDEU-101085524), що реалізується у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського.

Таким чином, результати спільної науково-пошукової роботи педагогів та студентської молоді концентруються навколо розв'язання актуальних національних проблем неперервної екологічної освіти, а відтак, – проблеми збереження природного середовища своєї місцевості. Проєктна діяльність готує

агентів змін для своїх громад, держави, а надалі й екологічно сталого суспільства, яке житиме в гармонії з природою.

Список використаних джерел:

1. Баюрко Н. В. Практична підготовка – невід’ємна умова формування готовності майбутніх учителів біології до розвитку екологічної компетентності учнів. Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень : зб. наук. пр. Вип. 4 (7) / редкол. : Р. С.Гуревич (голова) та ін.; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2015 р. С. 375–379.
2. Вітенко І. М. Розвиток ключових компетентностей учнів сучасної школи шляхом проектної діяльності. Міждисциплінарні інтеграційні процеси у системі географічної та екологічної науки: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. присвяченої 25-річчю відкриття спеціальності «Екологія» у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка (7-8 травня 2019 р.). Тернопіль: СМП «Тайп», 2019. С.31–34. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/dpofl>
3. Грошовенко О. П., Кисельов Д. Л. Використання проектної технології у формуванні основ екологічної культури дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. 2017. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/dqixt>
4. Карук І. В. Дефінітивний аналіз та сутність поняття «експериментальна діяльність». Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2020. Випуск 61. С. 30-35.
5. Кучай Т., Мукан Н., Запотічна М., Зорочкіна Т., Кучай О. Проектна компетентність як показник особистісного розвитку у сучасному освітньому середовищі. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія. 2021. Випуск 68. С. 13–16.
6. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/aacbo>
7. Навчальні програми для 1-4 класів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/rgwi>
8. Стахова І. А. Модель формування готовності майбутніх педагогів до природоохоронної діяльності у початковій школі. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2021. Випуск 61. С. 64-74.
9. Шарко В. Д. Підготовка вчителів до компетентісно-орієнтованого навчання: технологічний аспект. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/dpnal>